

Received: 23 Feb. 2024, Revised: 19 Mar. 2024

Accepted: 11 Apr. 2024

บทความวิจัย**ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุ
ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จังหวัด
ฉะเชิงเทรา**มณฑนา มะเตือ^{1*}**บทคัดย่อ**

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 82 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ค่าไคสแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการศึกษา พบว่าพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 2.60$, S.D. = 0.490) เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุ พบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้และทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ข้อเสนอแนะสำหรับกรวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ในเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก เพื่อนำข้อมูลมาใช้วางแผนการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงต่อไป

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง, ผู้ดูแลผู้สูงอายุ, พฤติกรรมการดูแล, โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

^{1*} นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาสาขาวิชาการจัดการสุขภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

*Corresponding author E-mail : Muntana_2535@hotmail.com

*Original Article***Factors Relating Care Behavior to Elderly Dependency of Caregivers under the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Pandemic in Chachoengsao Province**Mantana Maduea^{1*}**Abstract**

This is descriptive research. The objective is to study the behavior of caregivers for the elderly who are dependent. and study the relationship between personal factors, predisposing factors, enabling factors, and reinforcing factors and the behavior of caring for dependent elderly people under the situation of the outbreak of coronavirus disease in 2019. The study sample consisted of 82 elderly caregivers in Mueang District, Chachoengsao Province. The data were analyzed using statistical packages. Analyzed with descriptive statistics including frequency distributions, percentages, means, and standard deviations, while correlations were analyzed using chi-square values and correlation coefficients.

The results of the study found that the behavior of elderly caregivers caring for dependent elderly people during the outbreak of coronavirus disease in 2019 was at a good level (mean = 2.60, S.D. = 0.490). When analyzing the factors that were related to the behavior of caring for dependent elderly caregivers, it was found that predisposing factors such as knowledge and attitude were significantly correlated to the behavior of caring for dependent elderly caregivers statistically at the 0.05 level. Personal factors include gender, enabling factors, and reinforcing factors were not correlated to the behavior of caring for dependent elderly of elderly caregivers. Sources for research Research should study various problems. in the herbal medicine of elderly caregivers in a qualitative manner so that the data can be used to plan the development of a care system for the elderly with dependent leadership.

Keywords: dependent elderly people, elderly caregivers, caring behavior, coronavirus disease 2019

^{1*}Master of Public Health Program in Health Management, Rajabhat Rajanagarindra University

*Corresponding author E-mail : Muntana_2535@hotmail.com

บทนำ

ในปัจจุบันประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยปี พ.ศ. 2565 ทั่วโลกมีประชากรสูงอายุ อายุ 60 ปีขึ้นไปมากถึง 1,109 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 14 ของประชากรโลก 8,000 ล้านคนซึ่งประเทศจีนมีผู้สูงอายุมากที่สุดในโลก คือมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากถึง 265 ล้าน โดยประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุมาตั้งแต่ พ.ศ. 2548 และก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมอายุระดับสมบูรณ์ใน พ.ศ. 2564 หมายถึง สังคมที่มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด โดยคาดการณ์ว่าใน พ.ศ. 2574 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุระดับสุดยอด คือ มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด¹ โดยรัฐบาลได้มีการปฏิรูปด้านการยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุขโดยให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในการจัดการระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Long Term Care System) เพื่อบรรเทาปัญหา และเป็นการเตรียมพร้อมรับมือการเข้าสู่สังคมสูงอายุ² ซึ่งมีผู้ดูแลผู้สูงอายุ เป็นบุคคลที่ผ่านการอบรม มีบทบาทหน้าที่ดูแลกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ รวมถึงจัดทำรายงานผลการดูแลผู้สูงอายุรายเดือน เพื่อรายงานต่อผู้จัดการระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ภายใต้การบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการสำรวจประชากรผู้สูงอายุอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา มีผู้สูงอายุ จำนวน 26,113 คน ผลการคัดกรองและประเมินความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ จำนวน 19,309 คน แบ่งเป็นกลุ่มติดสังคม (ADL มากกว่า 12 คะแนนขึ้นไป) จำนวน 19,042 คน ร้อยละ 98.62 กลุ่มติดบ้าน (ADL 5-11 คะแนน) จำนวน 113 คน ร้อยละ 0.58 และกลุ่มติดเตียง (ADL 0-4 คะแนน) จำนวน 154 คน ร้อยละ 0.80³ ซึ่งผู้ป่วยติดเตียงที่มีภาวะพึ่งพิงต้องได้รับการจัดบริการให้ความช่วยเหลือ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา สมัครเข้ากองทุนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง จำนวน 21 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 และในปัจจุบันมีการดำเนินงานในกองทุนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และได้รับงบประมาณจัดสรรต่อเนื่อง จำนวน 13 กองทุน และมีผู้ดูแลผู้สูงอายุปฏิบัติงานต่อเนื่อง จำนวน 103 คน⁴

จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่าผู้สูงอายุมีความเสี่ยงสูงที่สุดที่จะติดเชื้อรุนแรงและเสียชีวิต ส่งผลต่อการดูแลผู้สูงอายุโดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงและตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2565 โดยให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID - 19)) เป็นโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง หมายถึง โรคติดต่อที่ต้องมีการติดตามตรวจสอบ หรือจัดเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ ทั้งนี้เนื่องด้วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยังคงส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จึงได้กำหนดแนวทางการดูแลผู้สูงอายุติดเตียงในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019⁵

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อศึกษาพฤติกรรมดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุ พร้อมกับศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษา ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ ที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรอย่างน้อย 70 ชั่วโมง ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 - ปัจจุบัน ในอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 103 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane โดยกำหนดระดับความคาดเคลื่อน (e) ที่ระดับ 5% โดยได้กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 81.91 หรือ 82 คน โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และใช้การเลือกโดยการ สุ่มอย่างง่าย ตามสัดส่วนของผู้ดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 13 กองทุน ได้แก่ ตำบลท่าไข่, ตำบลบ้านใหม่, ตำบลคลองนา, ตำบลจุกกระเซอ, ตำบลบางไผ่, ตำบลบางตีนเป็ด, ตำบลบางแก้ว, ตำบลวังตะเคียน, ตำบลบางกะไห, ตำบลคลองปรัง, ตำบลคลองอุดมชลจร, คลองหลวงแพ่ง และตำบลหนามแดง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเก็บข้อมูล 4 ด้านและแบ่งออกเป็น 4 ส่วน เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของวิจัยครั้งนี้ รายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ การป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ประวัติการรับวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จำนวนปีนับตั้งแต่ได้รับการฝึกอบรมการดูแลผู้สูงอายุ จำนวนปีที่ปฏิบัติงาน และจำนวนผู้สูงอายุที่รับผิดชอบจำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยนำ ดังนี้

1) แบบทดสอบความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ คือ ถูก ผิด ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวน 16 ข้อ มีค่าคะแนนระหว่าง 0 – 16 คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน	ตอบถูก	ให้ 1 คะแนน
	ตอบผิด	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การพิจารณาระดับความรู้เกี่ยวกับความรู้ในเรื่องของการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยอิงเกณฑ์ของ Bloom⁶ ดังนี้

ความรู้ระดับไม่ดี	คือได้คะแนนระหว่าง	0 – 10	คะแนน
ความรู้ระดับปานกลาง	คือได้คะแนนระหว่าง	11 – 13	คะแนน
ความรู้ระดับดี	คือได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ	14	คะแนน

2) แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) ประกอบด้วยประโยคบอกเล่า มีทั้งด้านบวกและด้านลบ จำนวน 19 ข้อ มีค่าคะแนนระหว่าง 19 – 95 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน	ตัวเลือก	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
	เห็นด้วย	4	2
	ไม่แน่ใจ	3	3
	ไม่เห็นด้วย	2	4
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

เกณฑ์การพิจารณาระดับทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยอิงเกณฑ์ของ Best ⁷ ดังนี้

ทัศนคติระดับไม่ดี	คือได้คะแนนระหว่าง	19 – 64	คะแนน
ทัศนคติระดับปานกลาง	คือได้คะแนนระหว่าง	65 – 84	คะแนน
ทัศนคติระดับดี	คือได้คะแนนระหว่าง	85 – 95	คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยเอื้อ แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยเอื้อเป็นข้อคำถามแบบมีตัวเลือกให้ตอบ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) โดยถามเกี่ยวกับการได้รับแผนการดูแลผู้สูงอายุ การทบทวนการฝึกอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ และนโยบายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยประโยคบอกเล่า จำนวน 11 ข้อ มีค่าคะแนนระหว่าง 11 – 55 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน	ตัวเลือก	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
	มากที่สุด	5	1
	มาก	4	2
	ปานกลาง	3	3
	น้อย	2	4
	น้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การพิจารณาระดับการได้รับปัจจัยเอื้อ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยอิงเกณฑ์ของ Best ⁷ ดังนี้

ระดับไม่ดี	คือได้คะแนนระหว่าง	11 – 37	คะแนน
ระดับปานกลาง	คือได้คะแนนระหว่าง	38 – 42	คะแนน
ระดับดี	คือได้คะแนนระหว่าง	43 – 55	คะแนน

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยเสริม โดยมีตัวเลือกให้ตอบ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) โดยถามเกี่ยวกับการได้รับคำแนะนำจากบุคลากรทางสาธารณสุขและการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ประกอบด้วยประโยคบอกเล่า จำนวน 9 ข้อ คะแนนระหว่าง 9 - 45 คะแนน และมีมาตราวัด 5 ระดับ

เกณฑ์การให้คะแนน	ตัวเลือก	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
	มากที่สุด	5	1
	มาก	4	2
	ปานกลาง	3	3
	น้อย	2	4
	น้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การพิจารณาระดับการได้รับปัจจัยเสริมแบ่งเป็น 3 ระดับ โดยอิงเกณฑ์ของ Best ⁷ ดังนี้

ระดับไม่ดี	คือได้คะแนนระหว่าง	9 – 28	คะแนน
ระดับปานกลาง	คือได้คะแนนระหว่าง	29 – 31	คะแนน
ระดับดี	คือได้คะแนนระหว่าง	32 - 45	คะแนน

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) ประกอบด้วยประโยคบอกเล่า จำนวน 18 ข้อ มีค่าคะแนนระหว่าง 0 - 54 คะแนน และมีมาตราวัด 4 ระดับ

เกณฑ์การให้คะแนน	ตัวเลือก	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
	ปฏิบัติเป็นประจำ	3	0
	ปฏิบัติบ่อย	2	1
	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	1	2
	ไม่ปฏิบัติเลย	0	3

เกณฑ์การพิจารณาระดับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงแบ่งเป็น 3 ระดับ แบ่งเป็น 3 ระดับ Best⁷ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ ก็ค่าเฉลี่ยของระดับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนน ซึ่งมีระดับคะแนน ดังนี้

การปฏิบัติอยู่ในระดับไม่ดี	คือได้คะแนนระหว่าง	0.00 – 1.49	คะแนน
การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง	คือได้คะแนนระหว่าง	1.50 – 2.49	คะแนน
การปฏิบัติอยู่ในระดับดี	คือได้คะแนนระหว่าง	2.50 – 3.00	คะแนน

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

ศึกษาค้นคว้าจากงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามสำหรับการวิจัย โดยสร้างแบบสอบถามที่มีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน มีค่า IOC เท่ากับ 0.95 และทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มตัวอย่างผู้ดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 30 คน ผลการหาค่าความเที่ยงปัจจัยนำ

ความรู้เรื่องการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.743, ทศนคติเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.765, ปัจจัยเอื้อ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.844, ปัจจัยเสริม มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.968 และแบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.834

การเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ขอรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการศึกษาวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา (เลขที่ PH_CCO_REC 051/2566) ลงวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 และเก็บข้อมูลระหว่าง เดือนมิถุนายน – เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2566 รวมถึงตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์ค่าสัมพันธ์โดยค่าไคสแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.60$, S.D. = 0.490) โดยพฤติกรรมการเขียนบันทึก รายงานหลังปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงทันที อยู่ในระดับดีที่สุด และพฤติกรรมการปฏิบัติงานตามหลักมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับไม่ดี

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ร้อยละ 96.30 อายุต่ำสุด 34 ปี และอายุสูงสุด 63 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 51 - 60 ปี ร้อยละ 39.00 มีการศึกษาชั้นสูงสุดส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 43.90 สถานภาพสมรสสูงสุด ร้อยละ 59.80 ส่วนมาก มีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท ร้อยละ 68.30 การไม่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังสูงสุด ร้อยละ 78.00 รวมถึงมีประวัติการรับวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ชนิดวัคซีน 3 เข็ม ขึ้นไปสูงสุดร้อยละ 67.10 ส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมการดูแลผู้สูงอายุก่อนปี พ.ศ. 2562 ร้อยละ 61.00 รวมถึงจำนวนปีที่ปฏิบัติงานสูงสุด 2 ปี 1 เดือน - 3 ปี ร้อยละ 37.80 และจำนวนผู้สูงอายุที่รับผิดชอบส่วนมาก จำนวน 3 - 4 คน ร้อยละ 41.50 จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยค่าสถิติความสัมพันธ์ด้วยค่า ไคสแควร์ และเพียร์สัน คอรีเลชัน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ดูแลผู้สูงอายุมีความรู้เรื่องการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 0.78$, S.D. = 0.199) ทศนคติเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.627) จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่าความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อ

จากผลการวิจัยปัจจัยเอื้อพบว่า ผู้ดูแลผู้สูงอายุได้รับแผนการดูแลผู้สูงอายุ ค่าตอบแทนการทบทวนการฝึกอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ และนโยบายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.645) โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าปัจจัยเอื้อ การได้รับแผนการดูแลผู้สูงอายุ ค่าตอบแทน การทบทวนการฝึกอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ และนโยบายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

5. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสริม

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข/บุคลากรทางสาธารณสุข และการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.417) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข/บุคลากรทางสาธารณสุข และการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ

ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อยู่ในระดับดี อภิปรายได้ว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ กัญญา ศรีประยูร⁸ ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุในโครงการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว จังหวัดอ่างทอง จากผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่การปฏิบัติอยู่ในระดับดี ร้อยละ 85.10 เช่นเดียวกับการศึกษาของ ชาญสุ คำโสม, สุนีย์ ละกำป็น และเพลินพิศ บุญยมาลิก⁹ ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในระบบการดูแลระยะยาว จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่าผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในจังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในระดับที่ดี (ร้อยละ 98.33)

2. ปัจจัยส่วนบุคคล

เพศ เนื่องด้วยเพศหญิง มากกว่าเพศชายร้อยละ 96 ซึ่งตัวแปรนี้ข้อจำกัด รวมถึงข้อมูล ไม่เหมาะสมในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์

อายุ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กัญญา ศรีประยูร⁸ ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุในโครงการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว จังหวัดอ่างทอง พบว่าปัจจัยด้านคุณลักษณะประชากร พบว่า อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุ

ระดับการศึกษา พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง สอดคล้องกับสมจิตร์ ชุนสุข¹⁰ ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ผลการศึกษาพบว่า การศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง

สถานภาพสมรส พบว่าสถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง สอดคล้องกับการศึกษาของ จีราวรรณ นามพันธ์, นฤมล เอี่ยมณีกุล และสุรินธร กลัมพากร¹¹ ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลที่ผ่านการอบรมในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลที่ผ่านการอบรมในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในเขตกรุงเทพมหานคร

รายได้/เดือน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมจิตร์ ชุนสุข¹⁰ ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ช่วยเหลือผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ผลการศึกษาพบว่า รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง

การป่วยด้วยโรคเรื้อรัง พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง สอดคล้องกับการศึกษาของเจริญชัย หมั่นห่อ และสุพรรณิ พูลผล¹² ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของผู้ดูแลในการดูแล

ผู้สูงอายุ จังหวัดนครพนม พบว่า ภาวะสุขภาพไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของผู้ดูแลในการดูแลผู้สูงอายุ จังหวัดนครพนม

ประวัติดการรับวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง สอดคล้องกับการศึกษาของสรรเสริญ อึ้งอึ้ง¹³ ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 เข็มกระตุ้น (เข็ม 3) ของผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่าการสัมผัสกลุ่มเสี่ยงไม่มีผลต่อการตัดสินใจฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 เข็มกระตุ้น (เข็ม 3)

จำนวนปีนับตั้งแต่ได้รับการฝึกอบรมการดูแลผู้สูงอายุ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของจิราวรรณ นามพันธ์, นฤมล เอี่ยมณีกุล และสุรินธร กลัมพากร¹¹ ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลที่ผ่านการอบรมในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การฝึกอบรม มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลที่ผ่านการอบรมในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในเขตกรุงเทพมหานคร

จำนวนปีที่ปฏิบัติงาน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง สอดคล้องกับสมจิตร ขุนสุข¹⁰ ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ผลการศึกษาพบว่า ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง

จำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่รับผิดชอบ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง สอดคล้องกับการศึกษาของชญาส คำโสม, สุนีย์ ละกะปิ่น และเพลินพิศ บุญยมาลิก⁹ ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในระบบการดูแลระยะยาว จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่าผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าจำนวนผู้สูงอายุในการดูแลไม่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในระบบการดูแลระยะยาว

3. ปัจจัยนำ

ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับชญาส คำโสม, สุนีย์ ละกะปิ่น และเพลินพิศ บุญยมาลิก⁷ ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในระบบการดูแลระยะยาว จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่าความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในระบบการดูแลระยะยาว อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ระดับ 0.05

ทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง โดยสอดคล้องกับจิราวรรณ นามพันธ์, นฤมล เอี่ยมณีกุล และสุรินธร กลัมพากร⁸ ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลที่ผ่านการอบรมในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลที่ผ่านการอบรมในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในเขตกรุงเทพมหานคร

4. ปัจจัยเอื้อ

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยเอื้อไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ซึ่งไม่สอดคล้องกับทวิช วงศ์ไชยชาญ¹² ที่ศึกษาเรื่องแรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัจจัยค้ำจุนด้านความมั่นคงในการปฏิบัติงาน และปัจจัยค้ำจุน ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านค่าตอบแทนมีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง จังหวัดกาฬสินธุ์

5. ปัจจัยเสริม

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยเสริม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่สอดคล้องกับชญาสุส คำโสม, สุณีย์ ละกำป็น และเพลิน พิศ บุญมาลิก⁷ ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในระบบการดูแลระยะยาว จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าปัจจัยด้านองค์กรและเครือข่ายสังคมมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลในระบบการดูแลระยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผู้ดูแลผู้สูงอายุควรได้รับการพัฒนาความรู้รวมถึงทัศนคติในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์แบบหลายตัวแปร/คำนึงถึงอิทธิพลของปัจจัยอื่นๆ
2) ควรมีการศึกษาปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก เพื่อนำข้อมูลมาใช้วางแผนการพัฒนากระบวนการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี โรจนไพศาลกิจ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการสอบงานวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ปรึกษา ข้อเสนอแนะแก้ไขและให้แนวคิด ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกท่าน ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

1. กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). สถานการณ์ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2562. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานพิมพ์ บำรุงสาส์น.
2. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2559). คู่มือระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ (Long Term Care) ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80.
3. กระทรวงสาธารณสุข. (2565). ระบบ Health Data Center. [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 16 มีนาคม 2565. จาก <https://cco.hdc.moph.go.th/hdc/main/index.php>
4. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2565). ระบบดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง, [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 16 มีนาคม 2565. จาก <https://ltcnew.nhso.go.th>
5. กรมอนามัย. (2563). คำแนะนำผู้ดูแลผู้สูงอายุติดเตียงในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 23 มีนาคม 2565. จาก <https://covid19.anamai.moph.go.th>

6. Bloom, Benjamin S., et al. (1971). Hand book on Formative and Summative Evaluation of Student. Green, L. W., & Kreuter, M. W. (1991). Health promotion planning: An education and environmental approach. Toronto: Mayfield Publishing Company.
7. Best, J.W. (1977). Research in Education. (3rd ed) Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc.
8. กัญญา ศรีประยูร. (2562, เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ดูแลผู้สูงอายุในโครงการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว จังหวัดอ่างทอง. [วารสารออนไลน์]. *วารสารสุขภาพศึกษา*, ปีที่ 42, ฉบับที่ 2, 44 - 51.
9. ชนาบุตร คำโสม, สุนีย์ ละกำป็น และเพลินพิศ บุญยมาลิก. (2561, เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในระบบการดูแลระยะยาว จังหวัดร้อยเอ็ด. [วารสารออนไลน์]. *วารสารพยาบาลสภาวิชาชีพไทย*, ปีที่ 12, ฉบับที่ 2, 293 - 207
10. สมจิตร ขุนสุข. (2565). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง. [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลวันที่ 25 มีนาคม 2565. จาก <https://atgh.moph.go.th/sites/default/files/2023-02/เอกสารเผยแพร่.pdf>
11. จีราวรรณ นามพันธ์, นฤมล เอื้อมณีกุล และสุรินทร กลัมพากร. (2563, เดือนกรกฎาคม - กันยายน). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลที่ผ่านการอบรมในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในเขตกรุงเทพมหานคร. [วารสารออนไลน์]. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์*, ปีที่ 28, ฉบับที่ 3, 38 - 51.
12. เจริญชัย หมื่นห่อ และสุพรรณิ พูลผล. (2559, เดือนมกราคม - เมษายน). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของผู้ดูแลในการดูแลผู้สูงอายุ จังหวัดนครพนม. [วารสารออนไลน์]. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, ปีที่ 6, ฉบับที่ 1, 79 - 86.
13. สรรเสริญ อัยเอ็ง. (2565, เดือนมกราคม - ธันวาคม). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 เข็มกระตุ้น (เข็ม 3) ของผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. [วารสารออนไลน์]. *เอกสารเผยแพร่ผลงานวิชาการโรงพยาบาลสงขลา*, ปีที่ 3, ประจำปีงบประมาณ 2565, 1 - 14.